

knee joint injuries]. *Naukovyi chasopys Ukrainського derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova*. K., № 7 (167). P. 171-179. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.7\(167\).36](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.7(167).36)

11. Khatsaiuk, O.V., Vaniuk, D.V., Sirenko, R.R., Deliamba, M.M., Martynenko, O.M., Shepel, Ye.V. (2024). Aprobatsiia prohramy erhoterapii yunakiv, yaki spetsializuiutsia v sportyvnykh vydakh borotby, pislia likuvannia travm kolinnnykh suhloviv [Approbation of the occupational therapy program for young men who specialize in wrestling sports after treatment of knee joint injuries]. *Naukovyi chasopys Ukrainського derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova*. K., № 5 (178). P. 202-210. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.5\(178\).40](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.5(178).40)

12. Khurtenko, O.V., Biloshytskyi, V.V., Vlasko, S.V., Partyka, S.S., Konovalov, D.O. (2020). Pedahohichni umovy formuvannia psykholohichnoho profilu zhinok-yedynobortsiv vysokoї kvalifikatsii [Pedagogical conditions of formation of psychological profile of women specializing in martial arts (high qualification)]. *Innovatsiina pedahohika*. K., № 6 (137). P. 197-200. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/24-2.39>

13. Werner, K., Zellner, J., Baumann, F., Pfeifer, C., Nerlich, M., Angele, P. Timing of anterior cruciate ligament reconstruction within the first year after trauma and its influence on treatment of cartilage and meniscus pathology. *Knee Surg Sports Traumatol Arthrosc*. 2017. № 25 (2). P. 418-425.

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11\(184\).43](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11(184).43)

УДК 796.035-053.4(4)

Трачук Сергій Васильович

*к.фіз.вих., доцент, завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання,
Національний університет фізичного виховання і спорту України, вул.Фізкультури, 1, Київ -150, Україна,
03150, trachuk_sergey@i.ua
ORCID -0000-0002-5580-0510*

Голуб Віктор Анатолійович

*к.фіз.вих., доцент, завідувач кафедри спортивних ігор та туризму.Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка, вул. Ліцейна, 1, м. Кременець, 47003,
Україна, golub06va@ukr.net
ORCID -0000-0003-3123-7169*

Довгаль Василь Іванович

*Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка, вул. Ліцейна, 1, м.
Кременець, 47003, Україна, dovgal07@ukr.net
ORCID -0000-0003-3802-5388*

Сиротюк Сергій Миколайович

*асистент кафедри теорії і методики фізичного виховання,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка, вул. Ліцейна, 1, м. Кременець,
Тернопільська область, 47003, Україна
s.s.0961347411@gmail.com
ORCID -0000-0002-0794-9038*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ

Актуальність. Рухова активність є важливим складовою частиною здорового способу життя і її роль, особливо в дитячому віці, має велике значення, вона позитивно впливає на повноцінний віковий розвиток починаючи від дошкільників, зокрема сферою реалізації здорового та активного відпочинку, профілактики негативних змін, які з'являються у сучасному способі життя підростаючого покоління. Результати різносторонніх досліджень вказують, констатують що більше ніж три чверті (81 %) дошкільників, враховуючи дітей молодшого шкільного віку не виконують необхідну кількість рухової активності аеробної спрямованості зазначених у відповідних світових рекомендаціях з рухової активності для здоров'я. Стимулювання рухової активності протягом усього життя вимагає розробки багатогранної стратегії в багатьох секторах. Обмін інформацією та досвідом між різними країнами дозволить розробити та реалізувати національну міжгалузеву стратегію популяризації рухової активності.

Ключові слова: рухова активність, фізичне виховання, дошкільнята, здоров'я.

Trachuk Serhiy, Holub Viktor, Dovhal Vasyi, Syrotyuk Serhiy. European experience in the organization of physical activity of preschoolers. Physical activity is an important component of a healthy way of life and its role, especially in childhood, is of great importance, and it positively contributes to the full-fledged development of life, starting from preschoolers, in addition to the sphere of implementation healthy and active replacement, prevention of negative changes that appear in the current way of life of the growing generation. The results of various studies indicate that more than three quarters (81 %) of preschoolers, medical children of young school age do not forget the necessary amount of physical activity and aerobic direct. This statistic aims to identify the active vectors of European research on the organization and implementation of physical activity in preschoolers. The importance of the following light recommendations on air activity for health. Stimulating the flow of activity throughout everyday life leads to the development of a rich strategy in rich sectors. The exchange of information and evidence between different countries will allow the development and implementation of a national cross-sectional strategy for the promotion of physical activity. The study of characteristics and patterns of physical activity in the countries of the European Union suggests the need for an integrated approach to monitoring and implementing healthy physical activity. National physical activity recommendations for

achieving core health are an important element of a physical activity strategy and serve as a guide for making progress in physical activity.

Key words: educational activity, physical education, preschool children, health.

Постановка проблеми. Рухова активність є важливим складовою частиною здорового способу життя і її роль, особливо в дитячому віці, має велике значення, вона позитивно впливає на повноцінний віковий розвиток починаючи від дошкільників, зокрема сферою реалізації здорового та активного відпочинку, профілактики негативних змін, які з'являються у сучасному способі життя підростаючого покоління [1; 10; 15]

Рухова активність передбачає руховий, когнітивний, соціальний та емоційний розвиток дітей, а також навчальні досягнення. Коли діти дошкільного віку беруть участь у фізичних вправах та іграх з великою моторикою, вони вчаться взаємодіяти з навколишнім середовищем, дізнаються про своє тіло та простір навколо них і вчаться взаємодіяти з однолітками [4; 6; 12; 17].

Результати різносторонніх досліджень вказують, констатують що більше ніж три чверті (81 %) дошкільників, враховуючи дітей молодшого шкільного віку не виконують необхідну кількість рухової активності аеробної спрямованості зазначених у відповідних світових рекомендаціях з рухової активності для здоров'я [13; 16; 18].

В Міжнародній хартії фізичного виховання, рухової активності та спорту прийнятій у 1978 році в статті першій, підпункті 1.7. зазначено, що: «У кожній системі освіти, фізичному вихованню, руховій активності та спорту має приділятися належне місце та необхідна увага, щоб забезпечувався збалансований та міцний взаємозв'язок між руховою активністю та іншими компонентами освіти [2].

На додаток крім того, кожна система освіти повинна забезпечити включення якісних та інклюзивних занять фізичними вправами/фізичною культурою на щоденній основі, як обов'язкової складової дошкільної, початкової та середньої освіти та щоб спорт і рухова активність у закладах освіти відгравали невід'ємну роль у повсякденному житті дітей та молоді [2].

Мета – узагальнити дієві вектори європейського досвіду організації та реалізації рухової активності дошкільників.

На тлі сучасних проблем, що пов'язані зі зниженням рухової активності населення планети у 2018 році Всесвітньою асамблеєю охорони здоров'я (ВАОЗ) був затверджений Глобальний план дій з рухової активності (GAPPA) на 2018–2030 роки. Наскрізною метою якого є зниження рівня малорухомого способу життя дітей та підлітків на 15 % до 2030 р.[13].

На сучасному етапі розвитку суспільства проблеми здоров'я дітей дошкільного віку займають значне місце серед низки проблем. У навчальних закладах освіти спостерігається порушення фізіологічного нормування розумової та рухової активності, не враховуються особливості процесу зростання та розвитку дитячого організму [3; 4; 5].

За даними Москаленко Н. В. [5] у дитячому середовищі зростає популярність малорухливого способу життя, все більше домінують пасивні форми дозвілля, відсутня культура сімейного фізичного виховання. Основною причиною недостатнього фізичного розвитку є низька рухова активність дітей.

Аналіз отриманих даних про місце рухової активності у способі життя дитячої вікової групи свідчить: про недостатність її обсягу та інтенсивності та невідповідності гігієнічним нормам організму, що в сукупності із негативними звичками способу життя впливає на показники фізичного, психічного та соціального здоров'я і в подальшому відобразиться на зниженні якості життя [8; 9].

В останні три десятиліття цілях сталого розвитку суспільства відбулося зміщення акценту на заохочення до рухової активності помірного і високого рівня інтенсивності для зміцнення та збереження здоров'я дітей, поряд із удосконаленням фізичної підготовленості.

Багато вчених наводять аргументи про те, що рухова активність та організований прояв її у стандартах фізичної підготовленості допомагає розвитку соціальних навичок у дітей, формуванню позитивної самооцінки, відчуття впевненості в собі; сприяє підвищенню якості життя, «здоровому» проведенню вільного часу, заповненню дозвілля активною діяльністю, що відповідає віковим особливостям дитини, її інтересам, мотивам [11].

Узагальнення результатів численних досліджень українських і зарубіжних фахівців засвідчує їх прагнення до формування оптимальних моделей рухової активності для дітей і підлітків, де основним завданням є повноцінний віковий розвиток, проведення «здорового відпочинку», профілактика захворювань, компенсація негативних змін, які мають місце і пов'язані зі способом життя, компенсація дефіциту рухової активності тощо [7; 9; 11; 12].

Виклад основного матеріалу дослідження. В Міжнародній хартії фізичного виховання, рухової активності та спорту в статті 2 визначено, що фізичне виховання, рухова активність та спорт відіграють значну роль у підвищенні рівня грамотності учасників у питаннях, що стосуються фізичної культури, у покращенні їх самопочуття, здоров'я та у підвищенні потенціалу завдяки розвитку витривалості, сили, гнучкості, координації, рівноваги та самоконтролю [2].

У Рекомендаціях ВООЗ з питань рухової активності, малорухливого способу життя та сну для дітей віком до 5 років містяться вказівки щодо кількості часу протягом доби, протягом якої дітям цього віку слід бути фізично активними або спати для підтримки здоров'я та благополуччя, а також максимального кількості або обмежень часу, який діти у віці можуть проводити за малорухливими заняттями перед екранами [13; 18].

Всесвітньою асамблеєю охорони здоров'я взаємодіє з міжнародними експертами з питань розробки методів та інструментарію оцінки рівня рухової активності дітей у віці до п'яти років і у віці до 10 років. Сфера охоплення цієї діяльності спрямована на дітей і сприяє розробці оновлених глобальних рекомендацій щодо моніторингу рухової активності та малорухомого способу життя.

Глобальний звіт Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я з моніторингу рухової активності у 2022 році базується на даних індикаторів за 4-ма сферами спрямованості на рухову активність: змінення знань та мислення; сприяння

покращенню умов середовища; запровадження і підтримка програм рухової активності; зміни національної політики та управління цією сферою (Таблиця 1).

Таблиця 1

Аналітика інтервенцій щодо підвищення рівня рухової активності дошкільнят в країнах Європи (узагальнені дані)[14]

Напрями інтервенцій	Країна										
	Австрія	Бельгія	Данія	Німеччина	Нідерланди	Норвегія	Польща	Франція	Фінляндія	Швеція	Україна
Знання/освіченість про рухову активність											
Національні освітні кампанії з рухової активності:											
– наявність спортивних спільнот	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+
– підтримка та вдосконалення умов зовнішнього середовища для занять фізичною активністю	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+
– освітні кампанії з переваг фізичної активності за рахунок інших видів діяльності	-	+	+	+	-	+	+	+	-	+	+
Національні масові заходи з рухової активності	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+
Умови середовища для занять руховою активністю											
Національна стратегія щодо облаштування велосипедних, пішохідних доріжок, зон та переходів	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+	-
Національна стратегія безпеки дорожнього руху та контролю швидкості	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
Програми з рухової активності для дошкільнят, їх підтримка та впровадження											
Сприяння залученню до рухової активності:											
– в закладах дошкільньої освіти	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	+
– через масовий спорт	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	+
– у громадських місцях та місцях відпочинку	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+
Національна політика та управління щодо підвищення рівня рухової активності											
Національні рекомендації щодо рухової активності дошкільників	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	-
Національна політика фізичної активності	+	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+
Моніторинг рухової активності дошкільників	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Національна політика популяризації фізичної активності	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Примітка: + наявність, – відсутність

Аналіз передових аналітичних даних зарубіжних країн та України дозволив представити архітектурне порівняння за 4 визначеними векторами стосовно залучення дошкільнят до дотримання належного рівня рухової активності для збереження і зміцнення їх здоров'я. Виходячи з порівняльної характеристики країн європейської спільноти за показниками впровадження політики з організації рухової активності з дошкільниками можемо оцінити їх переваги та недоліки.

Показники не активності дітей та підлітків в європейській спільноті та в Україні мають занадто високі показники, що постає гострою проблемою та потребує негайного вирішення. Якщо за іншими сферами впровадження національної політики з підвищення рухової активності населення в країнах Європи є значні переваги і цей досвід потрібно переймати та залучати до українського суспільства, то гостра проблема браку рухової активності серед дітей та підлітків зберігається і сьогодні.

Висновки. Вивчення особливостей і моделей рухової активності у країнах Європейського Союзу дозволить національній системі визначити шляхи комплексного підходу за моніторингом і реалізацією оздоровчої рухової активності. Національні рекомендації за кількістю фізичної активності, необхідної для досягнення користь для здоров'я є важливим елементом стратегій з просування фізичної активності і служити орієнтиром для визначення прогресу в просуванні рухової активності.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження спрямовані на розробку моделі рухової активності дошкільників в умовах активного дозвілля.

Література

1. Андрєєва О., Мальцев Д., Бишевец, Н., & Ужвенко В. Вплив занять зимовими видами рекреації в умовах розважальних центрів на показники благополуччя та якості життя сімей з дітьми. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022 № 4. С. 21–26. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.4.21-26>
2. Міжнародна хартія фізичного виховання, фізичної активності та спорту. UNESCO, 1978. Режим доступу: https://zakon.cc/law/document/read/995_350
3. Москаленко Н. Полякова А., Решетилова В. Моделювання раціонального рухового режиму дітей 3-4 років у

- дошкільних закладах різного типу. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2016. № 3. С. 151-157. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2016_3_31
4. Москаленко Наталія, Демідова Оксана, Яковенко Артем, Полякова Антоніна, Погасій Людмила. Організаційно-методичні умови формування творчих здібностей дітей шкільного віку у процесі фізичного виховання *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2024. № 1. С. 56–64. DOI:10.32540/2071-1476 -2024-1-056
5. Москаленко Наталія, Сидорчук Тетяна, Каковкіна Ольга, Матяш Вадим. Особливості рухової активності дітей старшого дошкільного віку. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2023. № 1. С. 112–118. DOI: 10.32540/2071-1476-2023-1-112
6. Пангелова Н. Є., Рубан В. Ю. Кусай М. В. Рухова активність як чинник формування гармонійної особистості дошкільника. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2021. Випуск 5К (134). С. 95–103. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/35777>
7. Пангелова Н., Рубан В., & Діас Д. Організаційно-методичні особливості занять аквафітнесом з дітьми дошкільного віку. *Теорія і практика фізичної культури і спорту*. 2022. № 1. С. 53–60. URL: <http://ephshair.phdpu.edu.ua:8081/xmlui/handle/8989898989/6624>
8. Пангелова Наталія, Тетяна Кравченко, Борис Пангелов. Зміст і структура занять з пріоритетним використанням елементів фітбол-аеробіки з дітьми старшого дошкільного віку. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура*. 2023. № 41. С. 65–75. DOI: <https://doi.org/10.15330/fcult.41.65-75>
9. Пивовар Андрій, Ковач Сергій. Моделювання режимів рухової активності молодших школярів в плаванні для досягнення глобальних рекомендацій з фізичної активності. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2023. № 2. С. 84–92. DOI: 10.32540/2071-1476-2023-2-084
10. Семененко В., Трачук С., Теліус В., Малишева О. Європейський досвід організації фізичної активності дітей та підлітків: проблематика і перспективи. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2023. № 3. С. 56–62. DOI:10.32652/tmfvs.2023.3.56–62.
11. Трачук С., Семененко В., Долженко Л., Мамедова І., Довгаль В. Сталий розвиток освітнього середовища для заохочення рухової активності школярів. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2023. № 2. С. 81–85. DOI: 10.32652/tmfvs.2023.2.81–85
12. Galan Yaroslav, Yarmak Olena, Andrieieva Olena, Moseychuk Yuriy, Sukhomlynov Rudolf, Zoriy Yaroslav, Koshura Andrii, Ivanchuk Mariya, Vaskan Ivan, Bohdanyuk Antonina. Impact of football clubs on the recreational activities of preschoolers. *Journal of Physical Education and Sport*. 2021. Vol. 21 (2) P. 803 – 812. DOI:10.7752/jpes.2021.02100
13. Global Action Plan on Physical Activity 2018–2030. URL: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/272722>.
14. Global status report on physical activity 2022: country profiles. Geneva: World Health Organization; 2022. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO
15. Krutsevich Tatiana, Pangelova Natalia, Trachuk Sergii, Ivanik Oksana Motor activity of the male and female population in modern society. *Journal of Physical Education and Sport*. 2019. №19(3)231. P.1591–1598. doi:10.7752/jpes.2019.03231.
16. Physical activity factsheets for the 28 European union member states of the who European region. Denmark. World Health Organization; 2018. URL: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0005/382334/28fs-physicalactivity-euro-rep-eng.pdf?ua=1
17. Promoting physical activity through schools: a toolkit. Geneva: World Health Organization. 2021. URL: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/350836>
18. Promotion of physical activity in the education sector. Current situation and good experiences of European Union Member States in the WHO European Region. 2018 URL: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0007/398995/Education-Factsheet_RUS.pdf?ua=1

References

1. Andryeyeva O., Mal'tsev D., Byshevets', N., & Uzhvenko V. (2022). Vplyv zanyat' zymovymy vydamy rekreatsyyi v umovakh rozvazhal'nykh tsestriv na pokaznyky blahopoluchchya ta yakosti zhyttya simey z dit'my [The influence of winter recreation activities in the conditions of entertainment centers on indicators of well-being and quality of life of families with children.]. *Teoriya i metodyka fizychnoho vykhovannya i sportu*. № 4. P. 21–26. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2022.4.21-26> [in Ukrainian].
2. Mizhnarodna khartiya fizychnoho vykhovannya, fizychnoyi aktyvnosti ta sportu [International charter of physical education, physical activity and sports. UNESCO]. UNESCO, 1978. URL: https://zakon.cc/law/document/read/995_350 [in Ukrainian].
3. Moskalenko N. Polyakova A., Reshetylova V. (2016). Modelyuvannya ratsional'noho rukhovoho rezhymu ditey 3-4 rokiv u doshkil'nykh zakladakh riznoho typu [Modeling the rational motor mode of children 3-4 years old in preschools of different types.]. *Sportyvnyy visnyk Prydniprov'ya*. № 3. P. 151–157. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/svp_2016_3_31 [in Ukrainian].
4. Moskalenko Nataliya, Demidova Oksana, Yakovenko Artem, Polyakova Antonina, Pohasiy Lyudmyla (2024). Orhanizatsiyno-metodychni umovy formuvannya tvorchykh zdibnostey ditey shkil'noho viku u protsesi fizychnoho vykhovannya [Organizational and methodical conditions for the formation of creative abilities of school-age children in the process of physical education]. *Sportyvnyy visnyk Prydniprov'ya*. № 1. P. 56–64. DOI:10.32540/2071-1476 -2024-1-056 [in Ukrainian].
5. Moskalenko Nataliya, Sydorчук Tetyana, Kakovkina Ol'ha, Matyash Vadym (2023). Osoblyvosti rukhovoyi aktyvnosti ditey starshoho doshkil'noho viku [Peculiarities of motor activity of children of older preschool age]. *Sportyvnyy visnyk Prydniprov'ya*. № 1. P. 112–118. DOI: 10.32540/2071-1476-2023-1-112 [in Ukrainian].
6. Panhelova N. YE., Ruban V. YU. Kusay M. V. (2021). Rukhova aktyvnist' yak chynnyk formuvannya harmoniynoyi osobystosti doshkil'nyka [Motor activity as a factor in the formation of a harmonious personality of a preschooler.]. *Naukovyy*

chasopys NPU imeni M. P. Dragomanova. Vypusk 5K (134). С. 95–103. URI: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/35777> [in Ukrainian].

7. Panhelova N., Ruban V., & Dias D. (2022). Orhanizatsiyno-metodychni osoblyvosti zanyat' akvafitnesom z dit'my doshkil'noho viku [Organizational and methodical features of aquafitness classes with preschool children]. *Teoriya i praktyka fizychnoyi kul'tury i sportu*, № 1. P.5 3–60. URI: <http://ephshair.phdpdpu.edu.ua:8081/xmlui/handle/8989898989/6624>

8. Panhelova Nataliya, Tetyana Kravchenko, Borys Panhelov (2023). Zmist i struktura zanyat' z prioritytnym vykorystanniam elementiv fitbol-aerobiky z dit'my starshoho doshkil'noho viku [Content and structure of classes with priority use of elements of fitball aerobics with children of older preschool age]. *Visnyk Prykarpat's'koho universytetu. Seriya: Fizychna kul'tura*. № 41. P. 65–75. DOI: <https://doi.org/10.15330/fcult.41.65-75> [in Ukrainian].

9. Pyvovar Andriy, Kovach Serhiy (2023). Modelyuvannya rezhymiv rukhovoyi aktyvnosti molodshykh shkolyariv v plavanni dlya dosyahnennya hlobal'nykh rekomendatsiy z fizychnoyi aktyvnosti [Modeling modes of motor activity of younger schoolchildren in swimming to achieve global recommendations on physical activity.]. *Sportyvnyy visnyk Prydniprov'ya*. № 2. P. 84–92. DOI: [10.32540/2071-1476-2023-2-084](https://doi.org/10.32540/2071-1476-2023-2-084)[in Ukrainian].

10. Semenenko V., Trachuk S., Telius V., Malysheva O. (2023) Yevropeys'kyi dosvid orhanizatsiyi fizychnoyi aktyvnosti ditey ta pidlitkiv: problematyka i perspektyvy [European experience of organizing physical activity of children and adolescents: problems and prospects.]. *Teoriya i metodyka fizychnoho vykhovannya i sportu*. № 3. P. 56–62. DOI: [10.32652/tmfvs.2023.3.56-62](https://doi.org/10.32652/tmfvs.2023.3.56-62) [in Ukrainian].

11. Trachuk S., Semenenko V., Dolzhenko L., Mamedova I., Dovhal' V. (2023) Stalyy rozvytok osvith'oho seredovyscha dlya zaokhochennya rukhovoyi aktyvnosti shkolyariv [Sustainable development of the educational environment to encourage motor activity of schoolchildren.]. *Teoriya i metodyka fizychnoho vykhovannya i sportu*. № 2. P. 81–85 DOI: [10.32652/tmfvs.2023.2.81-85](https://doi.org/10.32652/tmfvs.2023.2.81-85) [in Ukrainian].

12. Galan Yaroslav, Yarmak Olena, Andrieieva Olena, Moseychuk Yuriy, Sukhomlynov Rudolf, Zoriy Yaroslav, Koshura Andrii, Ivanchuk Mariya, Vaskan Ivan, Bohdanyuk Antonina. Impact of football clubs on the recreational activities of preschoolers. *Journal of Physical Education and Sport*. 2021. Vol. 21 (2) P. 803 – 812. DOI: [10.7752/jpes.2021.02100](https://doi.org/10.7752/jpes.2021.02100)

13. Global Action Plan on Physical Activity 2018–2030. URL: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/272722>.

14. Global status report on physical activity 2022: country profiles. Geneva: World Health Organization. 2022. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO

15. Krutsevich Tatiana, Pangelova Natalia, Trachuk Sergii, Ivanik Oksana Motor activity of the male and female population in modern society. *Journal of Physical Education and Sport*. 2019. № 19(3)231. P.1591–1598. doi: [10.7752/jpes.2019.03231](https://doi.org/10.7752/jpes.2019.03231).

16. Physical activity factsheets for the 28 European union member states of the who European region. Denmark. World Health Organization. 2018. URL: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0005/382334/28fs-physicalactivity-euro-rep-eng.pdf?ua=1

17. Promoting physical activity through schools: a toolkit. Geneva: World Health Organization. 2021. URL: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/350836>

18. Promotion of physical activity in the education sector. Current situation and good experiences of European Union Member States in the WHO European Region. 2018 URL: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0007/398995/Education-Factsheet_RUS.pdf?ua=1

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11\(184\).44](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.11(184).44)

УДК 378.147:796:[373.5:796.011.3

Троценко Д. В.
викладач кафедри спортивних дисциплін і туризму
Університету Григорія Сковороди в Переяславі,
м Переяслав. Україна
orcid.org/0009-0006-7519-4446

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗКУЛЬТУРНО-МАСОВОЇ РОБОТИ ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Троценко Д. В. Психолого-педагогічні детермінанти професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-масової роботи закладів загальної середньої освіти. У статті здійснено аналіз психолого-педагогічної теорії і практики професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури у закладах вищої освіти. На підставі результатів теоретичного аналізу сучасних наукових підходів, наукових праць та результатів здійснених досліджень визначено сутнісні ознаки психолого-педагогічних детермінант процесу формування професійної компетентності майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-масової роботи в умовах профільного навчання в закладах загальної середньої освіти. Доведено, що зміст сформованих ключових компетентностей складає комплекс фахових (загальнонаукових і загально-професійних) знань, що є першою психолого-педагогічною детермінантою; сутність другої складають різні форм роботи: аудиторна, позааудиторна і самостійна; сутність третьої детермінанти складає процесуально-діяльнісний компонент навчальних програм і фахових дисциплін та засоби організації і здійснення спортивної й професійно-прикладної підготовки; сутність наступної психолого-педагогічної детермінанти складає сформовані ключові компетентності і провідні компетенції.